

Uz sākumlapu > Ģimenes lietas un mantojums > **Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana** **Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana**

Ziemeļīrija

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Ziemeļīrijā ar laulības šķiršanu saistītie noteikumi ir paredzēti 1978. gada Rīkojumā laulību lietās (Ziemeļīrija) (turpmāk — “1978. gada rīkojums”). Vīrs vai sieva var saņemt laulības šķiršanu, iesniedzot tiesā rakstisku pieteikumu (sauktu par lūgumrakstu). Personu, kura iesniedz pieteikumu laulības šķiršanai, sauc par prasītāju, savukārt otru pusi sauc par atbildētāju. Prasītājam ir jāpierāda, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, kā arī ir jāsniedz pierādījumi par vienu no pieciem faktiem (skatīt 2. jautājumu turpmāk). Lūgumrakstu par laulības šķiršanu nevar iesniegt pirmo divu gadu laikā kopš laulības noslēgšanas brīža. Savukārt, lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, var izmantot pierādījumus, kas iegūti šo divu gadu laikā kopš laulības noslēgšanas.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Vienīgais iemesls laulības šķiršanai ir neatgriezeniska laulības iziršana. Kopumā, lai pierādītu, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, prasītājam ir jāpierāda viens vai vairāki no turpmākajiem faktiem:

atbildētājs ir pārkāpis laulību. Uz šo faktu nevar pajauties, ja pēc tam, kad prasītājs ir uzzinājis par laulības pārkāpumu, tas turpina ar atbildētāju dzīvot laikposmu vai vairākus laikposmus, kas kopumā pārsniedz sešus mēnešus;

atbildētājs ir rīkojies ir rīkojies tādā veidā, ka nav pamata sagaidīt no prasītāja kopdzīves turpināšanu. Uz šo faktu nevar pajauties, ja puses turpina dzīvot kopā sešus mēnešus vai ilgāk pēc datuma, kad pēdējo reizi novērota nepamatota rīcība;

atbildētājs ir pametis pieteikuma iesniedzēju vismaz divus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas;

puses ir dzīvojušas šķirti vismaz divus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas, un atbildētājs piekrīt laulības šķiršanai;

puses ir dzīvojušas šķirti vismaz piecus gadus bez pārtraukuma pirms pieteikuma iesniegšanas. Nav nepieciešama atbildētāja piekrišana, un viņš var nepiekrīt laulības šķiršanai, pamatojot to tādējādi, ka tā rezultātā radīsies smagas finansiālās vai citas grūtības.

Apsverot, vai atbildētājs ir pametis prasītāju vai arī puses ir dzīvojušas šķirti ilgu laikposmu, netiek ņemti vērā tādi laikposmi (kopā ne ilgāki par sešiem mēnešiem), kuru laikā puses ir atsākušas kopdzīvi. Taču šādi laikposmi netiks uzskatīti par pamešanas vai atšķiršanas laikposmiem.

Ja tiesa no iesniegtajiem pierādījumiem pārliecinās, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi, tā izdod *nisi* rīkojumu (tiesas rīkojumu, kā rezultātā notiek laulības šķiršana).

Laulības šķiršanas process ir noslēgts, kad *nisi* rīkojums ir pasludināts par galīgu. Pieteikumu par *nisi* rīkojuma pasludināšanu par galīgu var iesniegt sešas nedēļas un vienu dienu pēc *nisi* rīkojuma izdošanas. Ja 12 mēnešu laikā pēc *nisi* rīkojuma izdošanas pieteikums nav iesniegts, prasītājam var lūgt iesniegt apliecinātu paskaidrojumu (apliecinājumu), ar ko tiek skaidrota kavēšanās. Atsevišķos gadījumos atbildētājs var pieprasīt rīkojuma pasludināšanu par galīgu. Puses nevar no jauna slēgt laulību, kamēr nav izdots galīgais rīkojums.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Nav īpašu noteikumu, kas regulētu attiecības pēc laulības šķiršanas. Taču no pusēm vairāk netiek sagaidīts, ka tās dzīvos kopā, un, ja sieva ir pieņēmusi vīra uzvārdu, viņa var izlemt atgūt pirmslaulības uzvārdu.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

1978. gada Rīkojumā ir ietverti tālejoši noteikumi, kas ļauj tiesai lemt par pušu mantu un regulēt to finansiālās vienošanās gan attiecībā vienai pret otru, gan pret ģimenes bērniem.

Izdodot rīkojumu par laulības šķiršanu vai pēc tam, tiesa var noteikt kādu no turpmākajiem pasākumiem:

izdot regulāru maksājumu rīkojumu;

izdot vienreizējas summas rīkojumu;

izdot mantas koriģēšanas rīkojumu;

izdot pensijas pārdales rīkojumu vai rīkojumu, ar ko līdzekļi tiek novirzīti uz pensiju fondiem.

Pirms rīkojuma izdošanas tiesa apsver visus lietas apstākļus. Taču tā vispirms ņem vērā ģimenes bērna, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, labklājību.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Pēc laulības šķiršanas vecākiem saglabājas vecāku pienākumi pret laulībā dzimušajiem bērniem, un tiem ir pienākums uzturēt nepilngadīgos bērnus, kas ģimenē dzīvojuši kā tās locekļi.

Ja ģimenē ir nepilngadīgs bērns (jaunāks par 16 gadiem) vai bērns, kas vecāks par 16 gadiem un turpina izglītoties vai apgūst arodu, profesiju vai nodarbošanos, prasītājam ir jāaizpilda veidlapa (M4 veidlapa), kurā ir izklāstīta bērna situācija. Veidlapā puses tiek mudinātas censties panākt vienošanos par priekšlikumiem attiecībā uz bērna nākotni. Taču, ja puses nevar vienoties, atbildētājam būs iespēja komentēt priekšlikumu, bet tiesa var izmantot tiesības saskaņā ar 1995. gada Bērnu rīkojumu (Ziemeļīrija) (piemēram, nosakot, kur bērns dzīvos).

3.4 pienākumu maksāt uzturēt dzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Pienākums uzturēt otru laulāto beidzas, kad laulība ir šķirta, ja vien tiesa nav izdevusi rīkojumu par maksājumu vai mantas sadali.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam “laulāto atšķiršana”?

Pieteikumu par laulāto atšķiršanu var iesniegt, ja laulība ir izirusi, taču prasītājs kāda iemesla dēļ nevēlas laulības šķiršanu. Ja prasītājs saņem rīkojumu par laulāto atšķiršanu, tam vairāk nav pienākuma dzīvot kopā ar otru laulāto. Taču tas nevarēs stāties jaunā laulībā. Pēc tam, kad ir izdots rīkojums par laulāto atšķiršanu, ir iespējams pieprasīt rīkojumu par laulības šķiršanu.

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Uzrādot rīkojumu par juridisko atšķiršanu, nav nepieciešams pierādīt, ka laulība ir neatgriezeniski izirusi.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

No laulātajiem vairs netiek sagaidīts, ka tie dzīvos kopā. Ja ir spēkā rīkojums par laulāto atšķiršanu un viens no laulātajiem nomirst, neatstājot testamentu (bez testamenta), viņa manta tiek sadalīta tā, it kā otrs laulātais jau būtu miris un jebkādi labumi, ko tas būtu saņēmis, tiek zaudēti. Tiesas pilnvaras attiecībā uz mantas sadali kopumā ir vienādas gan laulāto atšķiršanas, gan laulības šķiršanas gadījumā. Taču tiesa nevar izdot rīkojumu par pensijas izlīdzinošu sadali.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Rīkojums par laulības atzīšanu par neesošu tiek izdots, ja prasītājs pierāda, ka laulība ir vai nu neesoša, vai atzīstama par neesošu. Neesoša laulība ir tāda, kuru nebūtu vajadzējis spēt noslēgt un kura uzskatāma par tādu, kurai nekad nav bijis tiesisks statuss. Laulība, kas atzīstama par neesošu, tiek atzīta un turpinās līdz brīdim, kad tā tiek atzīta par neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība ir neesoša, ja tiek pierādīts viens no turpmākajiem faktiem:

radniecība starp pusēm ir pārāk tuva;

viena puse ir jaunāka par 16 gadiem;

nav veiktas nepieciešamās laulības noslēgšanas formalitātes;

laulības noslēgšanas brīdī viena puse jau sastāvēja likumīgā laulībā;

puses ir viena dzimuma (pārī ir jābūt vienam vīrietim un vienai sievietei);

poligāmijas gadījumā, ja laulība ir noslēgta ārpus Ziemeļrijas un viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta laulības noslēgšanas brīdī bija Ziemeļrija.

Laulība ir atzīstama par neesošu, ja tiek pierādīts viens no turpmākajiem faktiem:

tā nav pilnīga, jo viens laulātais nav spējīgs padarīt to pilnīgu;

viens no laulātajiem ir atteicies padarīt laulību pilnīgu;

viens no laulātajiem nav atbilstoši piekritis laulības slēgšanai (piemēram, uz to tika izdarīts spiediens un tas tika piespiests piekrist vai arī tika maldināts par ceremonijas būtību);

laulības noslēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no garīgas slimības;

laulības noslēgšanas brīdī viens no laulātajiem cieta no veneriskas infekciju slimības;

laulības noslēgšanas brīdī sieva bijusi grūtniecības stāvoklī, un bērna tēvs ir cita persona, nevis vīrs.

Ja pieteikuma atzīt laulību par neesošu pamatā ir viens no pēdējiem četriem faktiem, tas jāiesniedz trīs gadu laikā kopš laulības noslēgšanas. Taču tiesa noteiktos apstākļos var pieļaut, ka pieteikums tiek iesniegts ārpus šā perioda.

Ja pieteikuma pamatā ir pēdējie divi fakti, prasītājam ir jāpierāda, ka laulības noslēgšanas laikā tas nebija informēts par slimību vai grūtniecību.

Tiesa laulību, kas atzīstama par neesošu, par tādu neatzīst, ja atbildētājs pierāda, ka:

prasītājs zināja, ka laulība varētu tikt atzīta par neesošu, taču turpināja rīkoties tādā veidā, kas liecina, ka tas pamatoti uzskatīja, ka netiks pieprasīta laulības atzīšana par neesošu; un

tas nebūtu taisnīgi.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulība ir neesoša, tā ir pilnībā neesoša un uzskatāma par nekad nenotikušu. Ja laulība ir atzīstama par neesošu, tā uzskatāma par neesošu no brīža, kad ir izdots galīgais rīkojums par laulības atzīšanu par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Ziemeļrijā ir vairākas aģentūras, kas sniedz mediācijas pakalpojumus (piemēram, Relate). Mediācija var palīdzēt risināt laulības šķiršanas praktiskos jautājumus, tostarp finanšu vienošanās un vecāku un bērnu attiecību jautājumus.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Pieteikumus par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu var iesniegt vai nu Augstajā tiesā, vai apgabala tiesā, kas izskata laulību šķiršanas lietas. Taču, ja atbildētājs iesniedz atbildi uz pieteikumu, kas ir iesniegts apgabala tiesā, lieta tiek nodota Augstajai tiesai.

Tiesu adreses un tālrunu numuri ir atrodamī [Ziemeļrijas Tiesu un tribunālu dienesta](#) tīmekļa vietnē.

Lai sāktu tiesvedību, attiecīgajai tiesai jānosūta veidlapu kopums, tam pievienojot:

laulības apliecības oriģinālu (nevis kopiju), kā arī apliecinātu tulkojumu un zvērinātu apliecinājumu, ja laulība ir noslēgta ārpus Ziemeļrijas;

ģimenē dzimušu bērnu, kas nav sasnieguši 18 gadu vecumu, dzimšanas apliecību (pilnā formātā, norādot pilnīgu vecāku un bērnu informāciju);

pieteikumā minētu tiesas rīkojumu eksemplāru;

jebkādu vienošanos (piem., par finansēm) oriģinālu un divas kopijas, par ko saņemams tiesas rīkojums; un

tiesas nodevas samaksu (tiesas kancelejā var saņemt informāciju par aktuālo nodevas apmēru).

Tiesas kanceleja varēs izsniegt veidlapu eksemplārus un paskaidrot, kā tās jāaizpilda. Taču tiesas darbinieki nevar sniegt juridiskas konsultācijas vai norādīt, kas jāraksta veidlapās.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Jums ir tiesības pieprasīt juridisko palīdzību. Taču sniegtās finansiālās palīdzības (ja tā tiek nodrošināta) apmērs ir atkarīgs no mantiskā stāvokļa pārbaudes.

Pat ja jūsu mantiskais stāvoklis tiek novērtēts kā atbilstošs, jums, iespējams, būs jāveic iemaksa izmaksu segšanai. Saskaņā ar vienošanos šo iemaksu var

laika gaitā atmaksāt Juridiskās palīdzības departamentam. Papildus mantiskā stāvokļa pārbaudes kritērijiem ir jānodrošina atbilstība arī lietas būtības

pārbaudes kritērijiem, t. i., jābūt pamatotam iemeslam ierosināt lietu vai aizstāvbai un šādai rīcībai jebkādā situācijā ir jābūt pamatotai.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Galīgais rīkojums par laulības izbeigšanu vai atzīšanu par neesošu nav pārsūdzams, ja pusei, kuras tiesības ir aizskartas, ir bijusi iespēja pārsūdzēt *nisi*

rīkojumu, taču tā to nedarīja. Turklāt rīkojumus, kas pieņemti ar pušu piekrišanu, var pārsūdzēt vienīgi ar tiesas atļauju. Apelācijas instances tiesas rīcībā ir

virktne pilnvaru, un tā var atcelt vai grozīt sākotnējo lēmumu.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Padomes Regula (EK) Nr. 1347/2000 (2000. gada 29. maijs) ("Regula") paredz, ka vienā dalībvalstī pieņemts lēmums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu ir atzīstams citā dalībvalstī bez īpašas procedūras (izņemot kā noteikts pašā Regulā).

Katra ieinteresētā persona var pieprasīt lēmuma atzīšanu, un neatzīšanas pamats ir stingri ierobežots (piemēram, atzīšanu var noraidīt, ja lēmums ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai).

Pieteikumu par atzīšanu iesniedz Ziemeļrijas Augstajā tiesā.

Ja Regula nav piemērojama, lēmums var ietilpt 1986. gada Ģimenes tiesību likuma 46. panta tvērumā, kas izvirza ārvalstī īstenotas laulības šķiršanas,

laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu fakta vispārējos atzīšanas nosacījumus.

Pieteikums par ārvalstī īstenotas laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanas par neesošu fakta atzīšanu ir iesniedzams Augstajā tiesā.

Pieteikums iesniedzams lūgumraksta formā, kam tiek pievienots rīkojums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Tā kā Augstā tiesa izskata laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu lietas (gan saskaņā ar Regulu, gan 1986. gada Ģimenes tiesību likumu), jebkādas pretenzijas par ierosināto atzīšanu ir risināmas šajā tiesā. Neatzīšanas pamats ir izklāstīts Regulas 15. pantā un 1986. gada Ģimenes tiesību likuma 51. pantā.

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Ja Ziemeļrijas tiesa konstatē, ka tās kompetencē ietilpst laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu lietas izskatīšana, tā piemēro Ziemeļrijas tiesības.

Ziemeļrijas tiesas kompetencē ir izskatīt laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas lietas (pat ja laulība ir tikusi noslēgta ārvalstī), ja:

tiesai ir atbilstošā kompetence saskaņā ar Regulu; vai

nevienai līgumslēdzējas valsts (tā ir kāda no valstīm, kas bija Regulas sākotnējā parakstītāja, vai valsts, kas kopš tā laika ir pieņēmusi Regulu) tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar Regulu, un kādas no pusēm pastāvīgā dzīvesvieta ir Ziemeļrijā brīdīt, kad lieta tikusi ierosināta.

Ziemeļrijas tiesas kompetencē ir izskatīt laulības atzīšanas par neesošu lietas (pat ja laulība ir tikusi noslēgta ārvalstī), ja:

tiesai ir atbilstošā kompetence saskaņā ar Regulu; vai

nevienai līgumslēdzējas valsts tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar Regulu un —

viena laulātā pastāvīgā dzīvesvieta ir Ziemeļrijā brīdīt, kad ir ierosināta lietas izskatīšana; vai

viens no laulātajiem ir miris pirms minētā datuma, un nāves brīdī viņa pastāvīgā dzīvesvieta bija Ziemeļrijā vai viņš bija Ziemeļrijas pastāvīgais iedzīvotājs vienu gadu, kas beidzas nāves brīdī.

Saistītas saites

[Ziemeļrijas Tiesu un tribunālu dienests](#)

Plašāka informācija par juridisko palīdzību ir pieejama [Ziemeļrijas Juridiskās palīdzības departamenta](#) tīmekļa vietnē.

Plašāka informācija par mediāciju atrodama "[Relate NI](#)" tīmekļa vietnē un "[AK Ģimenes lietu mediatoru koledžas](#)" tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 08/01/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.